

– Jeg har holdt stø kurs i 20 år

I mange år følte Dag Berild seg som en idiot. Førrige uke fikk han Akademikerprisen for sin forskning på antibiotikaresistens.

– Jeg ble tatt totalt på senga. Det var veldig overraskende, og veldig gledelig.

Han har siden 90-tallet advart mot utvikling av resistente bakterier og en fremtid der vanlige infeksjoner potensielt kan bli dødelige. 27. oktober fikk Berild Akademikerprisen 2016.

– Jeg er en middelmådig forsker. Men jeg var tidlig ute med å forutse store problemer og har vært én av de få kliniske sykehuslegene i Norge som har forsøkt å gjøre noe med det. Mikrobiologene, spesielt i Tromsø, og allmennlegene med Morten Lindbæk i spissen har vært flinkere.

– *Beskjedent svar?*

– Det er sant. Men hvis jeg skal si noe positivt, så er det at jeg har holdt stø kurs i 20 år. Og nå viser det seg at jeg dessverre hadde rett. Vi er på vei inn i den postantibiotiske æraen.

Ikke lenger idiot

I dag uttaler WHO at antibiotikaresistens er ett av verdens største folkehelseproblemer.

– I begynnelsen drev jeg med dette ved siden av fullt klinisk arbeid. Vi hadde ingen forskningsgruppe og måtte starte fra «scratch». Det tok mye tid. Jeg følte meg som en idiot, og jeg gjorde hverdagen vanskeligere enn den skulle være.

Det var først da han fikk en skandinavisk pris og Legeforeningens kvalitetspris i 2002 at Berild forstod at det han gjorde var viktig.

– Jeg kan takke professor Signe Holta Ringertz for det. Hun «tvang» meg til å skrive en doktorgrad på det emnet jeg hadde begynt på i det stille.

Berild er overlege ved infeksjonsmedisinsk avdeling, Oslo universitetssykehus og professor i infeksjonsmedisin. Han leder forskningsgruppen *Rasjonell antibiotikabehandling på Universitetet i Oslo*. Gruppen har som mål å forbedre antibiotikabruken ved sykehus slik at man kan forhindre utvikling av resistens.

– Det har flere ganger sjokkert meg at folk høyt oppe akademisk ikke forstod alvorret tidligere. Men det inspirerte meg til å gå videre.

«Dag Berild har gjennom sin forskning og forskningsformidling bidratt til å sette antibiotikaresistens på dagsorden. Med sin stemme i offentligheten har han økt forståelsen for hva slags konsekvenser resistente bakterier vil få.» skriver juryen i sin begrunnelse for årets pris.

– *Har du hatt en strategi for å bli hørt?*

– Nei, men mange av pasientene som rammes først av resistens er ofte de svakeste og de har ingen pasientforening eller noen

KJEMPER MOT RESISTENS: – Det finnes garantert forskere som er mye bedre enn meg. Jeg har muligens vært rett mann på rett sted til rett tid, sier vinner av Akademikerprisen, Dag Berild

som driver lobbyvirksomhet for seg. Vi som helsepersonell må fronte deres sak. Dessuten er jeg sunnmøring og er delvis vokst opp i Nord-Norge, så jeg holder ikke kjeft. Antibiotikaresistens er dypst sett et politisk problem. Politikere reagerer på mediepress, så jeg har sjeldent sagt nei når jeg har blitt kontaktet av en journalist.

Stort forbedringspotensial

En britisk studie fra 2015 antyder at ti millioner mennesker per år kan komme til å dø som en følge av resistens og manglende nye antibiotika i 2050.

– *Hva er det aller viktigste tiltaket for å bekjempe resistens?*

– Nummer én er at vi kan reversere resistensen ved å redusere bruken, for å forlenge levetiden på våre nåværende medisiner. Da kan vi kjøpe oss tid til vi eventuelt har utvikle ny antibiotika. Globalt sett er landbruket nødt til å redusere bruken av antibiotika som «vekstfremmere» i husdyrhold. Det er umoralsk.

Det er mange aktører som er nødt til å ta ansvar for å snu utviklingen, mener Berild: Leger, pasienter og politikere.

– Solid norsk forskning viser at det er for store variasjoner i forskriving av antibiotika både blant fastleger, i sykehjem og i sykehus. Dette viser at det er store forbedringspotensialer.

Bullshitometeret er fullt

– *Du uttalte under Arendalsuka at ditt bullshitometer er fullt når det gjelder myndighetene?*

– Ja, det har vært mye svada. Vi har hatt fire handlingsplaner mot resistens, men de har vært for lite konkrete, og det har ikke fulgt midler med. Hvis man har en plan, må det også følge midler med til å sette den ut i livet. Planer implementerer ikke seg selv.

Men de siste årene ser det likevel ut til at folk har våknet. Berild gis en del av æren for dette i Norge. Situasjonen minner om begynnelsen på hivepidemien. Vi var maktesløse, men takket være nitidig forskning og økte resurser til sykehusene lever våre HIV-pasienter nå like lenge som andre.

– *Har du troen på at vi løser resistensproblemet?*

– Ja, det står mye bra i regjeringens handlingsplan mot resistens. Jeg har troen på at vi kan oppnå målene i planen – det er såpass rom for å forbedre bruken. Og så er vi høyt utdannet, og det er en god politisk forståelse for dette. Er det ett land som bør lykkes, så er det Norge.

Christine Rian Johannessen

christine.rian.johannessen@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling